

ւատը մի միայն դործունէութեան մէջն է արտայայտուում . անհատներին այդ ուղղութեամբ կրթելը նրանց դարձնում է աղատ և մղում այլոց ծառայելու . հասարակութեան մէջ և հասարակութեան օգտին գործելու :

Անհատի այս տեսակ դարգացումն և քրիստոնէական սկզբունքների իրագործումը կեանքի բոլոր ասպարէզներում նա անհրաժեշտ պայման էր համարում բողոքական եկեղեցու համար :

Երկրորդ զեկուցման մէջ հեղինակն այն միտքն էր արծարծում, որ բանւորական բարեկեցութեան միջոցը կայանում է ոչ թէ ընկերվարական—սոցիալականների քարոզած դասակարգային կռուի մէջ, այլ բանւորներին խաղաղ աշխատանքով և իրենց իսկ մասնակցութեամբ քրիստոնէական սկզբունքներով բարձրացնելու մէջ . որովհետեւ դասակարգային կռիւը մի միայն մեծացնում է հակադրութիւնը : Այդպիսի աշխատանքը և բանւորներին բարձրացնելը միայն նպատակ ընտրեց «Քրիստոնէական Բանւորական Շարժումը», որը Ֆրանկֆուրտի համաժողովում անցնալ տարուայ հոկտեմբեր ամսին հրաժարուեց դասակարգային կռիւ մղելու սկզբունքներից : Որպէս զի այդ շարժումն յաջողութիւն ունենայ, նա, դասակարգի կարծիքով, չը պէտք է շեղուի իւր հիմունքից—քրիստոնէութիւնից և անտեսական բարւոքման հետ պէտք է ձգտի և կրօնական, մտաւոր և բարոյական յառաջադիմութեան : Այդ համաժողովի ղանազան մասնախմբերը քննութեան առին անբարոյական գրականութեան խնդիրը և նրա քայքայող ազդեցութիւնը ժողովրդական կեանքի վրայ . «ինչ հետևանքներ կունենար, եթէ կրօնական դաստիարակութիւնը փոխարինէին բարոյական օրէնքների դաստիարակութեամբ» և այլն : Քրիստոնէական բանւորական շարժման համար հմուտ ղեկավարներ պատրաստելու նպատակով որոշուեց ներկայ ամառը Բերլինում վեցշաբաթեայ յատուկ դասընթացներ սահմանել, որտեղ ունինգիրները կարող պէտք է լինեն ծանօթանալու տեսականապէս և գործնականապէս ընկերվարականութեան ամենաէական հարցերի և ներկայ ժամանակի յարուցած խնդիրներին հետ :

ԿԱԹՈՒԼԻԿ ԵԿԵՂԵՑԻ

Ֆրանսիայի և կաթոլիկ հոգևորականութեան մէջ առանց այն էլ լարուած գրութիւնն առաւել վատացաւ հասարակա-

պետութեան նախագահ Լուրէի Հռովմ դնալով: Վատիկանի սովորական դարձած տրադիցեաները (կարգերը) թոյլ չէին տալիս, որ կաթոլիկ թագաւորներն Հռովմ այցելէին, որովհետեւ այդպիսով նրանք ընդունած կլինէին Հռովմում գոյութիւն ունեցող դրութիւնը: Ի միջի այլոց այդ ենթադրութիւններին պիտի հնադանդուէր նաեւ Աւստրիայի կայսրը: Կաթոլիկական հանրապետութեան գլուխ Լուրէն չուզեց ի նկատի առնել պապի զգացմունքներն և վճռեց այցելել իտալական թագաւորին իւր մայրաքաղաքում: Լուրէին Հռովմում ցոյց տուած ջերմ ընդունելութիւնը կաթոլիկացի ռեբերիմ թշնամիներին՝ մատոններէ կողմից և հակակղերական ցոյցերը Հռովմի ամբոխի կողմից Վատիկանի դէմ Լուրէի այնտեղ եղած ժամանակ առանձնակի ընդդէմեցին այդ այցելութեան հակաբարեկամական ընաւորութիւնը պապի դէմ: Վատիկանի օրդան «Osservatore Romano»-ում շուտով լոյս տեսաւ մի նկատողութիւն, «որ ու Յթոռը Լուրէի դալը համարում է ծանր վիրաւորանք իւր իրաւունքներէ և արժանապատուութեան դէմ» և եռանդուն բողոք ուղարկուեց Ֆրանսիական կառավարութեան, որի մօտին իւր ներկայացուցիչներն միջոցաւ պապը տեղեկութիւն տուաւ այն բողոք կառավարութիւններին, որոնց հետ անմիջական յարաբերութիւններ ունին:

Սակայն Ֆրանսիական կառավարութիւնը մերժեց ընդունել այդ բողոքը պապի ստատու-տեղեկութիւնի (աւագ-քարտուղարի) ձեռքից և մատնանիշ եղաւ Դէլկատէի պալատում արած բացատրութեան վերայ, թէ «հասարակապետութեան նախագահ Լուրէի ճանապարհորդութիւնը ոչ որի համար ոչ մի վիրաւորական բան չի բովանդակում: Իսկ Վատիկանի պետութիւններին արած դիմումի մէջ նա տեսնում է վիրաւորանք իրեն հասցէին, որի պատճառով էլ մտադրում է յետ կանչել պապական աթոռի մօտի իւր ներկայացուցիչն և խզել պապի հետ ունեցած յարաբերութիւնները»:

Վերջին տեղեկութիւններն համաձայն Ֆրանսիական հասարակապետութեան պապի մօտի ներկայացուցիչն արդէն յետ է կանչուած Հռովմից և մօտերումս Ֆրանսիական պարլամենտին կառավարիտի եկեղեցին պետութիւնից անջատելու օրինագիծը, որից Վատիկանը մեծ նիւթական և բարոյական վնասներ կարող է կրել:

Պիոս X պապը՝ իրեն նպատակ դնելով եկեղեցական կեանքի վերանորոգութիւնը՝ ամենից առաջ ուշադրութիւն դարձրեց իւր սեփական թեմի վրայ և լուրջ կերպով սկսեց զբաղուել՝ կարգի բերելով նախ այդ թեմը: (Motu proprio) Կոնգալիով փետրվարի 11 ից նա նշանակեց «Առաքելական այցելութիւններ» և յանձնարարեց այդ գործն իւր գլխաւոր կարգինաւ Ռէսպլիզին, որին օգնական նշանակեց մի քանի բարձրաստիճան հոգեւորականներ: Այցելունքը ապրիլի 10 ից սկսել են բոլոր կաթոլիկ եկեղեցիներէ, վանքերի միաբանութիւններէ և եղբայրութիւններէ բաղմանողմանի քննութիւնը, եկեղեցական զարդերի և սեփականութեանց ցուցակադրութիւնը և ստացած հրահանգի համաձայն պարտաւոր են նաև ուշադրութիւն դարձնել եկեղեցական արարողութիւններէ և հոգեւորականութեան վարք ու բարքի վրայ: Նոցա իւր ուղեցոյց տրուած է մանրամասն ձեռնարկ: Այդ ձեռնարկութեան յաջող կատարման համար սահմանուած է առանձին աղօթք և հանդիսաւոր կերպով սեղանի վրայ պիտի դրուի նաև սրբութիւնը: Կտրդինալին իրաւունք է տրուած իւր այցելած եկեղեցիներում «ինքուլգէնցիա» (մեղաց թողութիւն) յայտարարելու:

Այս այցելութիւններն երեւի պապին մեծ հնարաւորութիւն կ'աւան ընդարձակ բարեփոխութիւններ մտցնելու իւր եկեղեցում:

ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏԸ ԵՒ Ս. ԷԶՄԻԱՄԻՆԸ ԻՐԵՆՅ ՍԿԶՐԵԱԿԱՆ
ՏԵՂՈՒՄՆ ԵՆ:

II

«Եւ որ անկցի ի վերայ վիմիս այսորիկ՝
փշրեցի, և յոր վերայ անկցի՝ հոսեցէ զնա»
(Աւետ. Մատ. ԻԱ. 44):

Իմ նախորդ յօդուածը (տես «Տարազ» № 22) գրել էի «Մշակի» № 105 լոյս տեսնելուց անմիջապէս յետոյ՝ «հին Վաղարշապատ» խօսքի դէմ: Այն յօդուածս դեռ